

1 תקנות רישוי עסקים (הדברת מזיקים), התשל"ה-1975

בתוקף סמכויותי לפי סעיף 10 לחוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968, לפי סעיפים 42א ו-47(ו) לפקודת הרוקחים ולפי סעיפים 5, 15, 38 ו-43 לחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, התשי"ח-1957, אני מתקין תקנות אלה:

פרק א': הוראות כלליות

1. הגדרות

[תיקונים: התש"ן, התשל"ג (מס' 2), התשל"ט, התש"ע]

בתקנות אלה -

- "הדברה" - למעט חיטוי כמשמעותו בסעיף 11 לפקודת בריאות העם, 1940;
- "ועדה" - הוועדה לעניני הדברה שמונתה לפי תקנה 18;
- "חרקים" - לרבות פרוקי רגליים אחרים העלולים להזיק לאדם או לרכוש;
- "מכרסמים" - עכברים, חולדות ומכרסמים אחרים העלולים להזיק לאדם או לרכוש והמצויים בבתים, במחסנים, בחצרות ובסביבתם, למעט בעלי-חיים המוחזקים בידי אדם;
- "המנהל" - המנהל הכללי או עובד שהוא הסמך;
- "המנהל הכללי" - המנהל הכללי של המשרד לאיכות הסביבה;
- "מדביר" - בעל היתר לפי תקנה 30;
- "עובד הדברה" - אדם שמדביר מעסיקו בפעולת הדברה לאחר שסיים בהצלחה קורס מגן דוד אדום במתן עזרה ראשונה לנפגעי רעל;
- "תקנות רישום תכשירים" - תקנות החומרים המסוכנים (רישום תכשירים להדברת מזיקים לאדם), התשל"ד-1994;
- "קוטל חרקים" - תכשיר הרשום על פי תקנות רישום תכשירים, שמטרת השימוש בו היא הדברת חרקים, למעט תכשיר איוד;
- "קוטל מכרסמים" - תכשיר הרשום על פי תקנות רישום תכשירים, שמטרת השימוש בו היא הדברת מכרסמים, למעט תכשיר איוד;
- "קוטל מזיקים" - קוטל חרקים, קוטל מכרסמים או תכשיר איוד;
- "תכשיר איוד" - תכשיר הרשום על פי תקנות רישום תכשירים, שמטרת השימוש היא הדברת חרקים או מכרסמים על-ידי גזים;

2. רשות מבצעת

לענין תקנות אלה יהיה המנהל רשות מבצעת, כאמור בסעיף 43 לחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, התשי"ח-1957.

3. אי-תחולת התקנות

תקנות אלה לא יחולו על -

- (1) הדברה לצרכי חקלאות, דיג, יערות וגננות;
- (2) הדברה בתוצרת חקלאית אף לאחר איסופה, כל זמן שהיא נמצאת במחסן חקלאי;
- (3) הדברת חרקים על גופם של בעלי-חיים;
- (4) הדברת חרקים על גופו של אדם.

פרק ב': רישוי עסקים וניהולם

4. תנאים לאישור רשיון

(תיקונים: התש"ן, התשל"ט)

לא ינהל אדם עסק של השמדת חרקים או מכרסמים לפי פרט 3.3 לצו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי), התשל"ה-1995 (להלן - עסק), ולא יינתן לאדם רשיון לעסק כאמור, אלא אם כן נתקיימו הוראות תקנות אלה.

5. עובדים

(תיקון התש"ן)

(א) בכל סניף של עסק יימצא מדביר בעל היתר לפעולות ההדברה שמותר לבצען בעסק לפי רשיון העסק ותנאי הרשיון; שמו ומספר ההיתר של המדביר יימסרו ללשכה המחוזית של המשרד לאיכות הסביבה שבתחומה מקום העסק או הסניף, הכל לפי הענין.
(ב) אדם שאינו מדביר או עובד הדברה לא יעסוק בעסק בהשמדת חרקים או מכרסמים.

6. החסנת קוטלי מזיקים והובלתם

(א) לא יוחסנו קוטלי מזיקים בעסק אלא במחסן בהתאם לתקנה 7 או בארגז החסנה בהתאם לתקנה 8.
(ב) לא יובלו קוטלי מזיקים ברכב אלא בארגז החסנה בנפרד מן הנוסעים או בחלק סגור ונפרד של כלי הרכב.

7. מחסן

(א) מחסן לקוטלי מזיקים יהיה בנין יציב או בחלק מבנין יציב שמתקיימים בהם אלה:

- (1) הקירות החיצוניים, הרצפה והגג יהיו בנויים מחמרי בניה קשים שאינם עץ. לא יהיו ביניהם רווחים העולים על סמ"ר אחד, והם יהיו אטומים מפני רטיבות;
 - (2) המחסן יהיה ניתן לאוורור יעיל, אם על ידי חלונות נגדיים ואם על ידי אוורור מלאכותי;
 - (3) בחלונות יהיו רשתות, קבועות בפתחים, שימנעו חדירת מכרסמים, ויהיו עשויות ממתכת העומדת בפני חלודה;
 - (4) במחסן או סמוך לו יהיה כוור עם מים שוטפים וסבון.
- (ב) המחסן יוחזק נעול ומוגן מפני כל מגע של בני אדם בלתי-מורשים או בעלי-חיים, ויוחזק במצב נקי, שלם ותקין ובתנאים שלא יסכנו חיי אדם או בריאותו, אם במקום ואם בסביבה.
(ג) לא ישתמש אדם בתוך המחסן באש פתוחה, לא ייכנס אליו עם אש פתוחה, ולא יעשן בו.

8. ארגז החסנה

- ארגז להחסנת קוטלי מזיקים שאינם מוחזקים במחסן, או להחזקתם בשעת הובלתם -
- (1) יהיה עשוי ממתכת, או מעץ שעוביו לא פחות מ-2 ס"מ ומצופה פח מבחוץ;
 - (2) יוחזק בתוך בנין שנתקיימו בו הוראות תקנה 7(א) ו-4;
 - (3) יהיה מצויד במנעול ויוחזק נעול, והמפתח יימצא בידי מדביר או עובדי הדברה;
 - (4) יוחזק במצב נקי, שלם ותקין, ובתנאים שלא יסכנו חיי אדם או בריאותו, אם במקום ואם בסביבה.

9. אזהרות

(תיקון התשל"ט)

- (א) בצד החיצון של דלת המחסן יימצאו שלט אזהרה לפי דגם תווית "רעל-3" כמשמעותו בתוספת השלישית לצו הרוקחים (סיווג רעלים, רישומם והחזקתם), התשל"ג-1972.
(ב) על ארגזי ההחסנה תימצא תווית "רעל-1" לפי התוספת השלישית לצו האמור בתקנת-משנה (א).
(ג) במקום גלוי לעין במחסן יימצא שלט בולט לעין האוסר עישון.

10. ציוד

- (א) בתוך המחסן יימצאו ארון או מדפים להחזקת קוטלי מזיקים; בין המדפים לבין הרצפה והתקרה וגם בין מדף למדף יהיו רווחים של 30 ס"מ לפחות.
(ב) מחוץ למחסן יימצאו -

- (1) ארגז עזרה ראשונה הכולל חמרים לגרימת הקאה וחמרי-נגד (אנטידוט) לאותם קוטלי המזיקים שבשימוש בעסק, בהתאם להוראות התוויות של קוטלי המזיקים;
- (2) ארון לציוד מגן שיכיל לפחות כפפות מגומי או מחומר פלסטי, משקפי-מגן בפני קוטל מזיקים, כיסוי ראש נאות ומכשירי-נשימה.

11. מכשיר נשימה

- (א) מכשיר נשימה יהיה מצויד במסנן, והוא ושאר חלקי המכשיר יוחלפו, עם אבדן כוח פעולתם, בידי מדביר או בפיקוחו בהתאם להוראות היצרן.
(ב) מכשיר נשימה ינוקה ויאורר בתום השימוש בו בהתאם להוראות היצרן.

12. הפרדת חמרים

(תיקון התש"ן)

- (א) לא יכנסו למחסן, לא יבאו בדרך אחרת במגע עם קוטלי מזיקים או עם ציוד המחסן, ולא יבאו בקרבתם -
(1) כל מזון כמשמעותו בפקודת בריאות הציבור (מזון) [נוסח חדש], התשמ"ג-1983, וחמרי עישון;
(2) כלי מזון;
(3) תרופות, תחבושות וחמרי עזרה ראשונה.
(ב) בגדי עובדים בעסק יוחזקו מחוץ למחסן וללא מגע בין בגדי עבודה לבגדים אחרים.

13. ניקוי כלים

- (א) כלי שהשתמשו בו לצרכי הדברה ינוקה בו ביום, אך לא במיתקן המיועד לרחצת בני-אדם.
(ב) לא יעסוק אדם ולא יעסיק אחר בתיקון כלי המשמש לצרכי הדברה, ולא יימסר כלי כאמור לתיקון, אלא לאחר שהכלי על כל חלקיו עבר ניקוי יסודי; הוראה זו אינה חלה על תיקון שגרתי הנעשה תוך כדי פעולת ההדברה והדרוש למהלכה התקין.

14. טיפול בפסולת

(תיקון התש"ן)

- (א) קוטל מזיקים שנשפך או נתפזר שלא בדרך הדברה, וכן שאריות של קוטל מזיקים שנתפזר בדרך הדברה, ייאספו וישמדו ללא דיחוי באופן בטוח.
(ב) אריזות שאינן מוחזרות למחסן או לספק ישמדו באופן בטוח, לאחר שנעשו בלתי ראויים לשימוש על-ידי ניקוב, מעיכה או בדרך אחרת.
(ג) ההשמדה תבוצע -
(1) בהתאם להוראות היצרן, זולת אם המנהל הורה אחרת;
(2) באין הוראות מאת היצרן - בהתאם להוראות המנהל.
(ד) השמדה על-ידי קבורה תיעשה בעומק שלא פחות מ-40 ס"מ.
(ה) השמדה על-ידי שריפה תיעשה במקום מרוחק מבני אדם ומבעלי-חיים, ממבנים ומחמרים מתלקחים, והמטפל בשריפה לא יעמוד בעשן.
(ו) אריזות ריקות שאינן מיועדות להשמדה ינוקו משאריות קוטלי מזיקים או יוחזרו ליצרן כשהן עטופות בצורה המונעת מגע או זיהום סביבתן.

15. אחריות

סימן א': תנאי עיסוק כלליים

(תיקונים: התש"ן, התשל"ט)

- בעל העסק והמדביר כאמור בתקנה 5(א) אחראים, לחוד יחד, למילוי אחרי הוראות תקנות אלה. היו בעסק או בסניף יותר ממדביר אחד, ימנה בעל העסק אחד מהם כאחראי.

פרק ג': מדברים ועוזריהם

סימן א': תנאי עיסוק כלליים

16. מדביר ועוזרו

- לא ישתמש אדם בקוטל מזיקים אלא אם הוא בן שמונה-עשרה שנה ובאחת מנסיבות אלה:
(1) הוא מדביר ופועל בהתאם לסוג היתרו ותנאיו;
(2) הוא עובד הדברה ופועל בהתאם להוראות תקנות 38 ו-39;
(3) הוא פועל בנוכחותו ובפיקוחו של מדביר.

16א. סייג

(תיקון התש"ן)

- (א) על אף האמור בתקנה 16, רשאי תברואן מוסמך או הנדסאי בריאות הסביבה להשתמש בקוטל מזיקים אם נתקיימו כל אלה:
(1) הוא עובד רשות מקומית או ממלכתית (להלן - עבודה ציבורית);
(2) הוא מחזיק באישור המנהל ופועל בהתאם להוראות הכתובות בו;
(3) הוא משתמש בקוטל המזיקים רק במסגרת עבודתו הציבורית.

(ב) לענין תקנה זו, "הנדסאי בריאות הסביבה" - אדם בעל תעודה של הנדסאי מוסמך בהנדסת הסביבה שהוציא בית ספר שהכיר בו המנהל או המנהל הכללי של משרד הבריאות, או בעל תעודה של הנדסאי בריאות הסביבה הרשום בפנקס ההנדסאים והטכנאים.

16. החלת הוראות על הדברה לפי אישור

(תיקון התשל"ו)

(א) לא יתן המנהל אישור לפי תקנה 16א(2) לתקופה העולה על שלוש שנים.

(ב) על פעולות הדברה במסגרת עבודה ציבורית יחולו הוראות תקנות 37 עד 51.

17. חריגים

סימן ב': ועדה לעניני ההדברה

(תיקון התשנ"ט)

(א) הוראות תקנה 16 לא יחולו על הדברה בתכשיר רשום לפי תקנות רישום תכשירים, שאינו מיועד לשימוש בידי מדבירים או תברואנים מוסמכים בלבד על פי תנאי רישומו.

(ב) על אף האמור בתקנות רישום תכשירים, קוטל מזיקים שהכין מדביר לעבודתו בלבד, מתכשיר הרשום מכוחן של התקנות האמורות, אינו חייב ברישומו לפי תקנה 2 לאותן תקנות.

סימן ב': ועדה לעניני ההדברה

מינוי הוועדה

18.

(תיקון התש"ן)

(א) (1) המנהל הכללי ימנה ועדה שתבריה יהיו המנהל, עורך-דין בשירות המדינה ומדביר בעל ותק של חמש שנים;

(2) לכל חבר הוועדה יתמנה ממלא-מקום;

(3) המינויים יהיו לשלוש שנים ומותר למנות אותם האנשים מתקופה לתקופה;

(4) יושב-ראש הוועדה יהיה המנהל או ממלא-מקומו.

(ב) לשם הפעלת סמכויותיה רשאית הוועדה לאסוף ראיות.

19. תפקידי הוועדה

סימן ג': בחינות והכנתן - ימי עיון

(תיקונים: התשל"ז, התשנ"ט)

הוועדה תחליט על אלה:

(1) עררים על דחיית בקשה להשתתף בשיעורים לפי תקנה 20 או בבחינות לפי תקנה 21, או על הפסקת ההשתתפות בשיעורים או בבחינות כאמור בתקנה 25א(2);

(2) מתן פטור מהבחינות או מחלק מהן, לפי הענין, למי שמילא אחר אחד מאלה:

(א) קיבל מחוץ לישראל תעודה או היתר להשמדת חרקים או מכרסמים שהוועדה מכירה בהם;

(ב) הוסמך כתברואן והוכיח להנחת דעתה של הוועדה כי עסק בפועל בהדברה או בפיקוח על הדברה, במשך שמונה שנים לפחות, כעובד ציבור;

(3) מתן היתר למדביר או חידושו, עם או בלי קביעת תנאים;

(4) שפיטה משמעתית לפי תקנה 37.

סימן ג': בחינות והכנתן - ימי עיון

20. שיעורים להכנת בחינות

המנהל של מרכז ההדרכה לבריאות הציבור על שם פרופסור ג"ג מר שליד בית החולים אסף הרופא (להלן - מרכז ההדרכה), רשאי לערוך שיעורים להכנת הבחינות לפי תקנה 21; ההשתתפות בשיעורים אינה תנאי לגישה לבחינות.

(תיקון התש"ע)

(א) בחינות למדברים יהיו כדלקמן:

(1) להיתר קטילת חרקים - לפי תוספת 2;

(2) להיתר קטילת מכרסמים - לפי תוספת 3;

(3) להיתר איוד - לפי תוספת 4;

(4) (נמחקה).

(ב) לא יתקבל אדם לבחינה לפי תקנת משנה (א) (3) לפני שהשיג היתר קטילת חרקים ומכרסמים.

22. צורת הבחינות

הבחינות ייערכו בעל-פה ובכתב, ויכול שייערכו בצד המעשי של הדברה בפיקוח הבוחן.

23. הגשת בקשה

(א) בקשות להשתתף בשיעורים או בבחינות יוגשו למנהל מרכז ההדרכה; בקשה להשתתף בבחינות תוגש על טופס לפי חלק א' לתוספת החמישית, בצירוף שתי תמונות של המבקש.

(ב) מנהל מרכז ההדרכה רשאי לדרוש מן המבקש מסירת פרטים נוספים הנוגעים לענין הבקשה.

(ג) לבקשה להשתתף בשיעורים להכנת בחינות מדברים יצורף אישור המשטרה על משלוח דין וחשבון על רישום פלילי אל מרכז ההדברה; מועמד לבחינות שלא השתתף בשיעורים, יצרף את האישור לבקשה להתקבל לבחינות, ומי שמבקש לפי תקנה 19(2) או (3) פטור מכל הבחינות, יצרף את האישור לבקשה זו.

24. מועד ומקום של הבחינות

מנהל מרכז ההדרכה יקבע מועד הבחינות ומקומן ויודיע על כך, לא יאוחר מחודש ימים מראש, למבקשים להשתתף בבחינות שבקשתם לא נדחתה; אין בהוראה זו כדי למנוע דחיית בקשה אחרי מתן ההודעה.

25. קבלה לשיעורים ולבחינות

(א) מנהל מרכז ההדרכה רשאי -

(1) לתת לחיילים בשירות פעיל דין קדימה להשתתפות בשיעורים ובבחינות;

(2) לדחות בקשה להשתתף בשיעורים או בבחינות או להפסיק את ההשתתפות בהם מטעמים אלה:

(א) השכלת המבקש אינה מספקת;

(ב) המבקש עסק בחמש השנים שקדמו לבקשה בהדברה בניגוד להוראות כל חיקוק;

(ג) נתגלתה עובדה אחרת, אם על ידי הרשעה פלילית ואם בדרך אחרת, המראה לדעת מנהל מרכז ההדרכה כי המבקש חסר

האחריות הדרושה לעיסוק בהדברה או בלתי-מתאים לעיסוק זה, אם בכלל ואם לעיסוק לפי היתר המבקש;

(ד) משתתף בבחינות רימה או ניסה לרמות בהן.

(ב) לא ישתמש מנהל מרכז ההדרכה בסמכותו לפי תקנת-משנה (א) (2) אלא לאחר ששמע את המבקש ונתן לו הזדמנות נאותה להתגונן.

26. ערר

(א) על נקיטת אמצעים לפי תקנה 25(א) (2) רשאי המבקש לערור תוך 15 יום בפני הוועדה, והחלטתה תהיה סופית.

(ב) הוגש ערר, רשאי מנהל מרכז ההדרכה להרשות לערר להשתתף בשיעורים או בבחינות או להמשיך להשתתף בהם עד להחלטת הוועדה;

דחתה הוועדה את הערר לאחר שהמבקש סיים את הבחינות, אין בהצלחתו בהן כדי לזכותו לקבל היתר.

27. תוצאות הבחינות

מנהל מרכז ההדרכה יציין, על פי הדינים וחשבונות של הבוחנים במקצועותיהם, תוצאות הבחינות של כל המשתתף בהן בציון "עובר" או "נכשל".

28. ימי עיון

(תיקון התשנ"ט)

(א) ימי עיון למדברים ולעובדי הדברה ייערכו בידי מנהל מרכז ההדרכה או באישור המנהל.

(ב) מנהל ההדרכה יזמין את המדבירים ועובדי ההדברה לימי העיון המתאימים להם אשר הוא יערוך.
(ג) אי-השתתפותו של מדביר בשני ימי עיון ללא סיבה מספקת תהווה עילה לנקיטת אמצעים לפי תקנה 37(א)(4); בהזמנת המדביר יצביע מנהל מרכז ההדרכה על הוראה זו.

29. דמי השתתפות ואגרת בחינות

סימן ד': היתרים למדבירים

2 (תיקונים)

(א) המשתתפים בשיעורים ובימי העיון חייבים לשלם לכיסוי ההוצאות דמי השתתפות לפי שיעור שיקבע מנהל מרכז ההדרכה.
(ב) בעד השתתפות בבחינות תשולם אגרה בסך 66 שקלים חדשים.

סימן ד': היתרים למדבירים

30. סוגי היתרים

(תיקון התש"ע)

מי שעמד בבחינה לפי תקנה 21 או פטור לפי תקנה 19(2), תתן לו הוועדה היתר לפי אחד הסוגים הקבועים להלן, הכל בהתאם לבחינה שעמד בה:

סוג ההיתר	הסמכויות
היתר קטילת חרקים	הדברת חרקים בקוטל חרקים;
היתר קטילת מכרסמים	הדברת מכרסמים בקוטל מכרסמים;
היתר אידוד	הדברת מזיקים בתכשיר אידוד.

31. אגרת היתר

[תיקונים: התשס"ג, התש"ע (מס' 2), התשע"א, התשע"ב, התשע"ג, התשע"ד, התשע"ו]

בעד כל היתר תשולם אגרה בסך 66 שקלים חדשים לכל שנת תקפו.

31א. הצמדה למדד

(תיקון התשנ"א)

(א) סכומי האגרות הנקובים בתקנות 29(ב) ו-31 ישתנו ב-1 במרס וב-1 בספטמבר של כל שנה (להלן - יום השינוי) לפי שיעור עליית המדד החדש לעומת המדד היסודי.

(ב) בתקנה זו -

"המדד" - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;

"המדד החדש" - המדד שפורסם לאחרונה לפני יום השינוי;

"המדד היסודי" - המדד שפורסם לאחרונה לפני יום השינוי הקודם.

(ג) סכום שהשתנה כאמור בתקנת משנה (א) יעוגל לשקל החדש הקרוב;

(ד) המנהל יפרסם בהודעה ברשומות את נוסח תקנות 29(ב) ו-31 כפי שהשתנה עקב עליית המדד.

32. סייג למתן היתר

לא יינתן היתר לחברה, להתאגדות או לחבר-בני-אדם אחר.

33. תקופת ההיתר

היתר לפי תקנות אלה יינתן לתקופה שלא תעלה על שלוש שנים.

34. בקשת היתר

(תיקונים: התש"ן, התשל"ט)

(א) בקשה למתן היתר או לחידושו תוגש לוועדה באמצעות האגף ללוחמה במזיקים במשרד לאיכות הסביבה; המנהל יביא את הבקשה לפני הוועדה להחלטתה.

(ב) הבקשה תיערך בשני עותקים על טופס לפי חלק ב' לתוספת החמישית.

(ג) המנהל רשאי להורות על דרך אחרת של הגשת הבקשה והוא רשאי לדרוש מן המבקש מסירת פרטים נוספים בקשר לבקשתו.

35. תנאי ההיתר ומתן הוראות

(תיקון התשל"ט)

(א) הוועדה רשאית לקבוע בהיתר תנאים, היכולים להיות מיוחדים לבעל ההיתר או לסוגי מדברים או לפי אמצעי הדברה.

(ב) סבורה הוועדה, שהדבר נחוץ למניעת סכנה לאדם או לרכוש, רשאית היא לתקן תנאי ההיתר או להוסיף תנאים; תוקף התנאים המתוקנים או הנוספים יהיה מיום קבלת הודעה בכתב עליהם בידי בעל ההיתר או ממועד מאוחר יותר שהוועדה תקבע.
(ג) (בוטלה).

36. סירוב למתן היתר

הוועדה רשאית, לאחר ששמעה את המבקש ונתנה לו הזדמנות נאותה להתגונן, לסרב ליתן היתר או לחדשו מן הטעמים הקבועים בתקנה 25(א) (2), (ב) או (ג).

37. אמצעי משמעת

סימן ה': עזרה למדביר

(תיקונים: התש"ן, התשל"ט)

(א) היה למנהל חשד סביר באחת מאלה:

- (1) בזמן מתן ההיתר לא התקיים אחד התנאים לכך, או תנאי למתן היתר חדל להתקיים לאחר מכן;
- (2) בזמן מתן ההיתר התקיימה עובדה המצדיקה סירוב לתתו, או עובדה כזאת ארעה לאחר מכן;
- (3) המדביר גילה בפעולת הדברה חוסר אחריות, רשלנות או אי-יכולת;
- (4) המדביר הפר הוראות תקנות אלה או הוראות כל חיקוק אחר בקשר עם עיסוקו בהדברה, -

רשאי הוא להורות לעובד המשרד לאיכות הסביבה להגיש לוועדה תלונה נגד המדביר.

(ב) הוועדה רשאית, לאחר ששמעה את המדביר ונתנה לו הזדמנות נאותה להתגונן, להתרות במדביר, לחזוף בו או לבטל את היתרו או להתלותו לזמן שתקבע.

(ג) סבר המנהל הכללי שיש בהמשך עיסוקו של המדביר עד להחלטת הוועדה על אישומו סכנה רצינית לציבור או לפרט, רשאי הוא לאסור עליו לעסוק בהדברה או להטיל הגבלות על עיסוקו הנראות לו דרושות בנסיבות; האיסור או ההגבלות יעמדו בתקפם עד להחלטת הוועדה על אישום המדביר, אם המנהל הכללי לא ביטל אותם לפני כן.

סימן ה': עזרה למדביר

38. העסקת עובד הדברה

(תיקון התשל"ט)

(א) מדביר רשאי להעסיק עובד הדברה, אף שלא בנוכחותו, בפעולות הדברה בקוטל חרקים או בקוטל מכרסמים, אם מסר לו הוראות בכתב, בשפה מובנת לו די הצורך, הכוללות -

- (1) ציון מקום ההדברה, טבעה ותאריכה;
 - (2) הכינוי הבין-לאומי המקובל של קוטל המזיקים שעובד ההדברה ישתמש בו, וריכוזו וכמותו;
 - (3) הוראות שימוש, לרבות תנאי בטיחות, או הפניה להוראות מודפסות שבידי עובד ההדברה.
- (ב) העתק ההוראות האמורות בתקנת-משנה (ב) ישמור המדביר לא פחות מששה חדשים.
- (ג) המדביר ינהל פנקס לרישום שמותיהם ומספרי תעודות הזהות של עובדי ההדברה שהוא מעסיק.

39. פעולת עובד הדברה
עובד הדברה יפעל לפי הוראות פרק ד', פרט לחובה למתן הודעות לפי תקנות 41, 42 ו-46, שתחול על המדביר.

40. אמצעי משמעת לגבי עובד הדברה

סימן א': הוראות משותפות

(תיקון התשנ"ט)

אירע מקרה כאמור בתקנה 37 אצל עובד הדברה, יעמדו למנהל לגביו גם סמכויות הוועדה לפי תקנה 37(ב), אלא שבמקום ביטול ההיתר או התלייתו יבואו איסור או איסור זמני לעסוק בהדברה.

פרק ד': פעולות הדברה

סימן א': הוראות משותפות

41. ניהול פנקס רישום

(תיקון התשנ"ג (מס' 2))

(א) מדביר ינהל פנקס רישום של פעולות הדברה.

(ב) לכל דף בפנקס יהיה העתק ועל המקור וההעתק של כל דף יהיו מודפסים שמו ומענו של המדביר.

(ג) המדביר ירשום בפנקס, לפני כל פעולת הדברה, פרטים אלה:

(1) מקום הפעולה;

(2) תאריך הפעולה;

(3) ציון המזיקים שלהדברתם מכוונת הפעולה;

(4) הכינוי הבינלאומי המקובל של קוטל מזיקים שהמדביר עומד להשתמש בו לצורך פעולת ההדברה, ריכוזו, שם היצרן וסדרת הייצור.

(ד) מדביר ימסור למזמין פעולת ההדברה העתק של הרישום בפנקס, שעליו יופיעו המלים "נא לשמור לצרכי מעקב".

(ה) מדביר יחזיק את פנקס הרישום במשרדו ויציגו בפני מי שמינה לכך המנהל, לפי דרישתו.

(ו) מדביר יחזיק את פנקס הרישום לתקופה שלא תפחת מ-3 שנים, לאחר שנעשה בו הרישום האחרון.

42. הזהרה כללית

(א) לפני התחלת פעולת הדברה בקוטל חרקים או בקוטל מכרסמים יציב המדביר ליד כל כניסה למקום הפעולה הודעת הזהרה לפי הטופס שבחלק א' לתוספת הששית, ולפני התחלת פעולת הדברה בתכשיר איוד - הודעת הזהרה לפי הטופס שבחלק ב' לתוספת הששית; לאחר סיום הפעולה ידאג המדביר להסרת ההודעה.

(ב) הודעות ההזהרה יהיו בגודל לא פחות מ-16 על 21 ס"מ ומודפסות באותיות גדולות וברורות לעין.

43. הוראות תווית תכשיר

(תיקון התשנ"ט)

בביצוע פעולות הדברה ינהג מדביר, נוסף על הוראות תקנות אלה, גם בהתאם להוראות שבתווית התכשיר.

44. פיזור פתיונות

סימן ב': הוראות על קוטלי מזיקים מיוחדים

(תיקון התשנ"ט)

לא ינח אדם קוטל חרקים או קוטל מכרסמים או כל דבר המכיל קוטל כאמור כפתיון בכלי, באריזה או בצורה המקובלים בציבור לשימוש בקשר עם מזון ובאופן נגיש לילדים ולבעלי חיים.

סימן ב': הוראות על קוטלי מזיקים מיוחדים

(בוטלה).

46. הכנת פעולה בתכשיר איוד**(תיקון התש"ן)**

- (א) לא יתחיל מדביר בהדברה בתכשיר איוד בבית מגורים או בבית עסק או במקום הגובל עמם לפני תום 3 ימים ממתן ההודעה ללשכה המחוזית של המשרד לאיכות הסביבה לפי תקנה 41(ב); נתן לו המנהל הוראות נוספות בכתב בדבר ביצוע הפעולה, יפעל לפיהן.
- (ב) בנוסף להודעה למזמין לפי תקנה 41(א) ימסור המדביר הודעה בכתב על הפעולה ומועדה לבעל כל דירה או בית-עסק שהגז עלול לחדור אליהם; בהודעה יפורטו אמצעי הזהירות שהנמען צריך לנקוט, והיא חייבת להגיע לידי לא יאוחר משלושה ימים לפני התחלת פעולת ההדברה.
- (ג) הוראות תקנה זו חלות גם על פעולת הדברה כאמור בתקנת-משנה (א) על סיפון כלי שיט, אלא שההודעות יכולות להימסר 24 שעות לפני התחלת הפעולה.
- (ד) לפני התחלת פעולת הדברה בתכשיר איוד על המדביר -
- (1) לנקוט כל האמצעים הסבירים בנסיבות למניעת חדירת הגז לדירה או לבית עסק אחרים;
 - (2) לוודא שאין סכנת התלקחות הגז על ידי הפעלת מאור, מאורר או מכשיר חשמלי אחר.
- (ה) מיד לפני התחלת פעולה כאמור יערוך המדביר חיפוש קפדני במקום הפעולה ובסביבתו וידאג להרחקת בני-אדם ובעלי-חיים המוחזקים בידי אדם מכל מקום שהגז עלול לחדור אליו.

47. אמצעי בטיחות**(תיקון התש"ע)**

- (א) לא יפעיל אדם תכשיר איוד אלא בנסיבות אלה:
- (1) הוא לובש, כל משך זמן המגע עם הגז, מכשיר נשימה תקין ומתאים לסוג הגז המופעל;
 - (2) עובד הדברה או אדם אחר בעל תעודה על סיום קורס עזרה ראשונה לנפגעי גזים, נמצא סמוך למקום הפעולה וגם הוא לובש מכשיר נשימה כאמור.
- (ב) לא ייכנס אדם למקום שבו מופעל תכשיר איוד ולא יהיה נוכח במקום אלא בהתאם להוראות תקנת-משנה (א) ולאחר שהמדביר נכח לדעת, בעזרת מכשיר לגילוי הריכוז של גזים, שריכוז הגז במקום הוא נמוך מן הריכוז המירבי המסוגל להיספג, לפי הוראות היצרן, על ידי מכשיר הנשימה.

48. סיום פעולה בתכשיר איוד

עם סיום פעולת הדברה בתכשיר איוד ינקוט המדביר אמצעים אלה:

- (1) הוא יבטיח שבסביבת המקום לא יימצא אדם או בעל חיים מוחזק בידי אדם העלולים להיפגע בשעת הוצאת הגז ממקום הפעולה;
- (2) תוך שמירה על אמצעי הבטיחות לפי תקנה 47 הוא יפתח את כל הדלתות והחלונות שבמקום הפעולה ויפעיל אמצעי האיוורור שבו, עד שהגז התנדף ונעלם ממקום הפעולה ומאמצעי האיוורור;
- (3) הוא יפתח דלתותיהם ומגירותיהם של הרהיטים הסגורים שבמקום הפעולה;
- (4) הוא ייוכח, במכשיר המיועד לכך, שהגז התנדף ונעלם לגמרי.

פרק ה': הוראות שונות**49. פרסומת**

- (א) לא יפרסם אדם מודעה בדבר השמדת מזיקים העשויה להטעות.
- (ב) בכל מודעה יצוינו במלואם -
- (1) שם העסק, מענו, ומספר הרשיון;
 - (2) שם בעל העסק עם מספר היתרו, ואם העסק תאגיד - שמות המנהלים עם מספרי היתרם.

50. הוראת מעבר

תעודת היתר לעסק של השמדת חרקים או מכרסמים שניתנה לפני תחילת תקנות אלה על פי פקודת המלאכות והתעשיות (הסדרתן), או על פי חוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968, דינו החל מתחילת תקנות אלה כדין היתר שניתן על פיהן.

51. שמירת חיקוקים

תקנות אלה באות להוסיף על הוראות כל חיקוק בדבר הטיפול ברעלים, השימוש בהם, החסנתם והחזקתם, ולא לגרוע מהן.

52. תחילה

תחילת תקנות אלה תהיה 180 יום לאחר פרסומן ברשומות.

53. השם

לתקנות אלה ייקרא "תקנות רישוי עסקים (הדברת מזיקים)", התשל"ה-1975".

תוספת ראשונה

(תקנה 1)

תכשירי איוד

(נמחקה)

תוספת שניה

(תקנה 21)

נושאי הבחינה בהדברת חרקים שלא באמצעות גזים

- א. הכרת הנזקים הצפויים מחרקים (למעט עשים או חיפושיות שעיקר קיומם מקמחים, אריגים או מוצרי עץ ונייר), לרבות פרוקי רגליים אחרים המזיקים לאדם ולרכוש המצויים בבית, בחצר ובמבני משק.
- ב. ביולוגיה, הבנת מנגנוני תנגודת, שווי משקל ביולוגי, זיהוי של המזיקים הנ"ל, שיטות לאיסופם ושימורם.
- ג. פעולות מניעה, במיוחד אלה הקשורות לחסימת דרכי חדירה, צמצום אפשרויות חדירה, צמצום האפשרות למצוא מזון, מקומות מחסה ודגירה.
- ד. קוטלי החרקים לסוגיהם, הכנתם לשימוש, ערבובם, שיטות פיזורם, שימוש במכשירים וכלים (מרססים, מאבקים וכו').
- ה. הכרת הסיכון מקוטלי חרקים, אחזקתם בצורה נאותה, עזרה ראשונה למקרי פגיעה מהם, שימוש נכון בצידוד מגן.
- ו. ארגון פעולות לחימה במזיקים אלה, כולל ידע בעבודה מעשית.

תוספת שלישית

(תקנה 21)

נושאי הבחינה בהדברת מכרסמים שלא באמצעות גזים

- א. הכרת הנזקים (במיוחד מחלות והטרדות קשות), הצפויים ממכרסמים ובעלי חוליות אחרים המזיקים לאדם ולרכוש המצויים בבית, בחצר ובמבני משק.
- ב. ביולוגיה וזיהוי של מכרסמים ובעלי חוליות אחרים, המזיקים לאדם ולרכוש המצויים בבית, בחצר ובמבני המשק.
- ג. ידע בפעולות מניעה, במיוחד אלה הקשורות לחסימת דרכי חדירה וצמצום אפשרויות למצוא מזון ומקומות מחסה וקינון.
- ד. הכרת תכונות קוטלי המכרסמים לסוגיהם, הכנתם לשימוש, שיטות להנחת פתיונות רעילים ופיזורם, שימוש בצידוד להדברת מכרסמים.
- ה. הכרת הסיכון מקוטלי מכרסמים, אחזקתם בצורה נאותה, ידע בעזרה ראשונה למקרי פגיעה מהם ושימוש נכון בצידוד מגן.
- ו. אפשרויות המזיקים להתחמק מפגיעה: תנגודת פיזיולוגית והתנהגותית. שווי משקל ביולוגי ואיזונים טבעיים.
- ז. ארגון פעולות לחימה במזיקים אלה (כולל ידע בעבודה מעשית).

תוספת רביעית

(תקנה 21)

נושאי הבחינה בהדברת חרקים ומכרסמים בגזים

- א. ביולוגיה וזיהוי של חרקים, במיוחד עשים וחיפושיות שעיקר קיומם מקמחים, אריגים או מוצרי עץ ונייר.
- ב. הכרת הנזקים הצפויים מהמזיקים הנ"ל, שיטות לאבחנת הנגיעות הנגרמת על ידם.
- ג. פעולות למניעת המזיקים הנ"ל במיוחד אלה הקשורות לחסימת אפשרויות חדירתם וצמצום אפשרויותיהם למצוא מזון, מקומות מחסה ודגירה.

- ד. הבנת פעולתם ומתכונותיהם של הגזים בהם ניתן להדביר מזיקים, אופן השימוש בגזים וידע בכלים ומכשירים הנדרשים להשגת מטרה זו.
- ה. הכרת הסיכון מגזים, אחזקתם בצורה נאותה, עזרה ראשונה למקרי פגיעה מהם, שימוש נכון בצידוד מגן, וידע בכללי הבטיחות הדרושים בעבודה זו.
- ו. היבטים מעשיים של הדברה בתכשירי איוד.

תוספת חמישית

(תקנה 23)

חלק א'

טופס בקשה

להשתתפות בשיעורי הכנת בחינות למדבירים*

להשתתפות בבחינות למדבירים*

לכב' מנהל מרכז ההדרכה לבריאות הציבור, משרד הבריאות, צריפין. הנני מבקש לרשום אותי לשיעורים להכנת בחינות */לבחינות לקבלת היתר*/כדלהלן:

(1) היתר קטילת חרקים*

(2) היתר קטילת מכרסמים*

(3) היתר איוד*

(4) (נמחקה)

הנני מצרף -

א' - המחאה על סך _____ שקלים חדשים לפקודת מרכז ההדרכה לבריאות הציבור, משרד הבריאות;

ב' - שתי תמונות דרכון של עצמי;

ג' - אישור משטרת ישראל על משלוח תעודת יושר.

פרטים אישיים

שם פרטי	שנת לידה
שם משפחה	מקום לידה
השכלה (מספר שנות לימוד)	מס' תעודת זהות
מען העסק	
באין עסק - מען פרטי	
תאריך:	חתימה:

* מחק את הבלתי מתאים.

חלק ב'

(תקנה 34)

טופס בקשה

למתן */לחידוש */של היתר הדברה

לכב' הועדה לעניני הדברה במשרד לאיכות הסביבה

הנני מבקש היתר כדלהלן:

- (1) היתר קטילת חרקים*
- (2) היתר קטילת מכרסמים*
- (3) היתר איוד*
- (4) (נמחקה)

הנני מצרף -

א' המחאה על סך _____ שקלים חדשים לפקודת המשרד לאיכות הסביבה;

ב' - שתי תמונות דרכון של עצמי **;

ג' - אישור משטרת ישראל על משלוח תעודת יושר**.

פרטים אישיים

שם משפחה	שנת לידה
_____	_____
שם פרטי	מקום לידה
_____	_____
השכלה (מספר שנות לימוד)	מס' תעודת זהות
_____	_____
מען העסק	

באין עסק - מען פרטית	

תאריך:	חתימה:
_____	_____

* מחק את הבלתי מתאים.

** מחק אם כבר הגשת את הדברים עם הבקשה להשתתף בבחינות או עם בקשת היתר קודמת.

תוספת שיטית

(תקנה 42)

חלק א'

טופס אזהרה בפעולת הדברה באמצעות קוטל חרקים או קוטל מכרסמים

אזהרה (ציור גולגולת)

במקום זה מתבצעת הדברה ברעל מסוכן

אסור לגעת ברעל המפוזר במקום!

במקרה של חשד להרעלה יש לקרוא מיד לרופא

שם הרעל _____ תאריך פיזור הרעל _____

שם המדביר _____ מס' היתר הדברה _____

כתובת המדביר _____ מס' טלפון _____

חתימת המדביר _____

טלפון מרכז מידע למניעת הרעלות, חיפה - 8529205-04

חלק ב'

טופס אזהרה בפעולת הדברה בגזים באמצעות תכשיר איוד

סכנה! (ציור גולגולת)

במקום מתבצעת הדברה בגזים ברעל מסוכן

הכניסה אסורה בהחלט!

במקרה של חשד להרעלה יש לקרוא מיד לרופא

שם תכשיר האיוד (הגז)

שם הרעל

_____ תאריך פיזור הרעל _____

שם המדביר

_____ מס' היתר הדברה _____

כתובת המדביר

_____ מס' טלפון _____

_____ חתימת המדביר _____

טלפון מרכז מידע למניעת הרעלות, חיפה - 8529205-04

ו' בכסלו התשל"ה (20 בנובמבר 1974)

ויקטור שם-טוב

שר הבריאות

[1.] ק"ת 2963, התשל"ג (1.2.1973), עמ' 684.

תיקונים: ק"ת 3579, התשל"ו (25.8.1976), עמ' 2441;

ק"ת 3592, התשל"ו (23.9.1976), עמ' 2733;

ק"ת 3664, התשל"ז (14.2.1977), עמ' 936;

ק"ת 4040, התשמ"ם (28.10.1979), עמ' 115;

ק"ת 4316, התשמ"ב (11.2.1982), עמ' 597;

ק"ת 4335, התשמ"ב (11.4.1982), עמ' 843 [התשמ"ב (מס' 2)];

ק"ת 4398, התשמ"ב (1.9.1982), עמ' 1575 [התשמ"ב (מס' 3)];

ק"ת 4475, התשמ"ג (24.3.1983), עמ' 1036 (תחילת התיקון ביום 1.3.1983); ק"ת 4526, התשמ"ג (1.4.1983), עמ' 1931

[התשמ"ג (מס' 2)];

ק"ת 4603, התשמ"ד (8.3.1984), עמ' 1073;

ק"ת 4700, התשמ"ד (9.9.1984), עמ' 2546 [התשמ"ד (מס' 2)];
 ק"ת 4771, התשמ"ה (10.3.1985), עמ' 803;
 ק"ת 4877, התשמ"ו (1.12.1985), עמ' 225;
 ק"ת 5003, התשמ"ז (5.2.1987), עמ' 398;
 ק"ת 5035, התשמ"ז (11.6.1987), עמ' 988 [התשמ"ז (מס' 2)];
 ק"ת 5040, התשמ"ז (7.7.1987), עמ' 1079 [התשמ"ז (מס' 3)];
 ק"ת 5065, התשמ"ח (15.11.1987), עמ' 167;
 ק"ת 5103, התשמ"ח (25.4.1988), עמ' 753 [התשמ"ח (מס' 2)];
 ק"ת 5145, התשמ"ט (13.11.1988), עמ' 151;
 ק"ת 5181, התשמ"ט (4.5.1989), עמ' 718 [התשמ"ט (מס' 2)];
 ק"ת 5274, התש"ן (18.6.1990), עמ' 732 (תחילת התיקון ביום 4.6.1990);
 ק"ת 5313, התשנ"א (6.12.1990), עמ' 268;
 ק"ת 5509, התשנ"ג (18.3.1993), עמ' 556 (תחילת התיקון ביום 1.3.1993) (ראה תיקון טעות בק"ת התשנ"ג עמ' 780);
 ק"ת 5522, התשנ"ג (16.5.1993), עמ' 812 [התשנ"ג (מס' 2)];
 ק"ת 5801, התשנ"ז (24.12.1996), עמ' 286;
 ק"ת 5849, התשנ"ז (8.9.1997), עמ' 1131 [התשנ"ז (מס' 2)];
 ק"ת 5885, התשנ"ח (5.3.1998), עמ' 504;
 ק"ת 5922, התשנ"ח (31.8.1998), עמ' 1254 [התשנ"ח (מס' 2)];
 ק"ת 5946, התשנ"ט (12.1.1999), עמ' 269;
 ק"ת 6000, התש"ס (6.10.1999), עמ' 24;
 ק"ת 6060, התשס"א (2.10.2000), עמ' 7;
 ק"ת 6197, התשס"ג (11.9.2002), עמ' 24;
 ק"ת 6880, התש"ע (25.3.2010), עמ' 965;
 ק"ת 6887, התש"ע (26.4.2010), עמ' 1060 [התש"ע (מס' 2)];
 ק"ת 6928, התשע"א (15.9.2010), עמ' 28;
 ק"ת 7016, התשע"א (14.7.2011), עמ' 1175 [התשע"א (מס' 2)];
 ק"ת 7047, התשע"ב (13.11.2011), עמ' 102;
 ק"ת 7168, התשע"ג (14.10.2012), עמ' 36;
 ק"ת 7304, התשע"ד (11.11.2013), עמ' 228;
 ק"ת 7640, התשע"ו (3.4.2016), עמ' 955.

[2]. תיקונים: התשל"ו (מס' 2), (מס' 3), התשמ"ג, התשמ"ג (מס' 2), (מס' 3), התשמ"ד, התשמ"ד (מס' 2), התשמ"ה, התשמ"ו, התשמ"ז, התשמ"ז (מס' 2), התשמ"ח, התשמ"ח (מס' 2), התשמ"ט, התשמ"ט (מס' 2), התשנ"א, התשנ"ג, התשנ"ז, התשנ"ז (מס' 2), התשנ"ח, התשנ"ח (מס' 2), התש"ס, התש"ס, התשס"א, התשס"ג, התש"ע (מס' 2), התשע"א, התשע"ב, התשע"ג, התשע"ד, התשע"ו.